

Bidirs seledik.

fa ‚Daniil Morozov‘.

A. Värbs ko finot: ʔöx.

I. Värbaform ko finot: ʔöx < pälecedon fa ‚Schleyer‘ it zuik, kel zesüdonöv te pö tradut vödik (soäs lartig nefümik: „un“). Pänemon „dek“ in gramatibepenot:

[Säk:] 57. *Foms* kinik *värba* binons-li mödadilo te deks *Vpa*, ye deks vemo *vipabiks*, e binäds püka suvo lezesüdiks, pato if mutoy tradutön *vödiko* samo lepenädis dipik e somis se natapüks?

Vipabidir, budedabidir (büdabidir vemöfik), as sam militik, lepato if lebüdoy sumätöfanis (pö lebüds sumätöfanis), e foms finiköl me el ʔöx (= *dalonöv* [sa nenfümbidir]) ed el ʔök (= *nedon* [sa nenfümbidir])...

(*Schleyer J. M.* Gramat pöpedik ä kategöfik Volapüka. 1889. Pads: 18, 19 [vödem ma noms nutimik pevotüköl].)

57. *Foms* kiom *veliba* binoms umo te *dekem vpa*, ye *dekem vemo viplik*, e püka *kosietadil* ofen lezesüdik, pato, if muton lovepolön *vödiko* a. s. lepenädis dipik e s. (sümikosi) se natapüks?

Vipabid, *lebüdabid* (büdabid vemik) a. s. militik, lepato, if büdon *önedanes* (in büds *önedanes*), e foms finöl me —öx (*dalomöv*), ed —ök (*nedom*) ...

(*Schleyer J. M.* Gramat popiko-katekik volapüka. 1889. Flans: 18, 19.)

57. Welche Zeitwortformen sind mehr nur Zierrat im Vp., aber ein sehr wünschenswerter, und ein oft sehr notwendiger Sprachbestandteil, namentlich bei wörtlichen Übersetzungen (diplomätischer Aktenstücke u. dgl.) aus Natursprachen?

Der Optativ (die Wunschform), der Jussiv (die starke, z. B. militärische Befehlsform, hauptsächlich bei Befehlen an Untergöbene), und die Formen auf —öx (*dürfte*), und —ök (*brauchen*)...

(*Schleyer J. M.* Populär-katechetische Grammatik der Weltsprache Volapük. 1889. S. 19.)

II. Värbi ko finot: ʔöx < ädaloy gebön 1^{ido}) as luveratabidir (dö kelos el Gunther Hotz epenom), 2^{ido}) as *vipabidir* patik, ü fom plütik büda (tradutod mögik: „pö ek zesüdosös ad dunön bos!“). Eköl pläns de ‚Schleyer‘:

2179. Tefü vipabid ko finot -öx.

Fom at *veliba* ko finot —öx (— *dürfte* —) kanom *pagebön* segun plüd: 1) *pato*, aso **vipabid** *lefeinik* ä plütik, a. s. in set: „*Aibonedel oba pelomöx nu finona debi oka!*“ (máin künde *dürfte* nun éndliq áinmal sáine júld bezàlen !); ud (*seledumo*) 2) aso **kanabid** („potentialis“), a. s. in set: „*Adelo nog olömbosöx*“: (èsdürfte háüte nóq règnen). In *neba dins libö! klu i tefü vipabid* (ä *kanabid*) at ! —

El „Vpabled lezenodik“. 1891, nüm: 123, mázul, p. 531.

2179. Tefü vipabidir ko finot: ʔöx.

Fom at *värba* ko finot: ʔöx (‘...dürfte...’) kanon *pagebön* ma *vip*: 1) **mubalido** as **vipabidir** mu *feinik* ä plütik, a. s. in set: „*Aibonedel oba pelomöx nu finona debi oka!*“ [Bonedan laidik oba pelonöx nu fino (finanaedo) debi oka!] („Mein Kunde *dürfte* nun endlicheinmal seine Schuld bezahlen!); u (*nesuvikumo*) 2) as **kanabid** („Potentialis“), a. s. in set: „*Adelo nog olömbosöx*“

[Adelo nog oreinosöx] (,ès **dürfte** háüte nóq règñen'). Tefü **näidins** lib binonöd! klu i tefü vipabidir (ä kanabidir) at!

El „Vpabled lezenodik“. 1891, nüm: 123, mázul, p. 531.

-öx: — d ü r f t e —, — möge —, —sollte —! (berliner Optatìv, vipabìd *berlinik*; z. B. *pelomöx!* er dürfte bezahlen!; (*zesüdos*, das)

(*Schleyer J. M.* Großes Wörterbuch der Universalsprache volapük. Vierte, sehr vermehrte Auflage. 1888.)

III. Luveratabidir äkomädon in vödems anik datuvala, as sams:

3622. Notizen! 561) Wer noch ältere Jahrgänge unseres Weltsprache-Zentralblattes zu bekommen wünscht, wolle sich gütigst beeilen, sie von Konstanz (Zentralbüro Vpa.) sich zu bestellen, da dieselben ziemlich rasch abgehen, und sich 1897 manches ändern dürfte! —	3622. Noteds! 561) Aikel vipom, getön nogo yelotis n e n u l i k v p a . - b l e d a l e z e n o d i k obsa: s p i d o m ö s gudlikün, bonedön omis oke de Konstanz (se бүр lezenodik vpa.), bi yelots et paseloms ze v i f i k o , e bi teldikos in yel balmil jöltüm zülsevel votosoköx! —
---	---

El „Vpabled lezenodik“. 1896, nüm: 190, tobul, p. 798

3470. Konsäl ‚reli’stabeles‘. L e p a u x (löpò), kopal el ‚diréktòrium‘ fransänik, idatikom, me siämön mödik, uni r e l i n u l i k , keli <i>enemom</i> ‚teofilántropi‘. Abu relil oma no egetom lasumi <i>pevipöl</i> flanü publügef. L ä T a l l e y r a n d (tálrañ) ebep ^l onom lügik <i>miläböni</i> (míslínjen) relila oka. Talleyrand egesagom ome: „No süpidos obi, das lä beginam onsa jokons su fikuls. Stüdön reli n u l i k sembali: no binos ebo smal’öf. — Ye kanoböv, komedön onse (uni) vegi, su kel ba plöposöx onse, dagetön seki <i>pivipöl(i)</i> .“ — Lepaux esäkom valädik (gespánt): „E k i o m veg binomöv at?“ — Talleyrand egesagom: „Binomöv at: lügolonsöd (gèen Si hìn) e dunonsöd m i l a g i s !: sanonsöd malädipis valnik, <i>semofonsöd</i> diabanis (táüfel), <i>sustiansöd</i> (ärvéken Si) <i>edeilölis</i> ; e täno leadonsöd (lásen Si) onsi (oki), <i>pakruzömön</i> (kráüzigen) e pasepön, ed in del kilid <i>suistanonsöz</i> denu! If <i>udunons</i> atosis valik: <i>odagetonsöx</i> diseinäli onsik“. — A t i konsäli filosopan at reli’staböl no ivalädöm, e lefulam konsäla ät no ebinom segunü g üt ä l omik ed <i>ejinomöx</i> ome ba boso f i k u l i k . Sikodo Lepaux elovigolom mo lügik ä no sagöl nogo vödi sembal. — A t o s i s konsälonöz valikanes, nog ovilöles, meköñ relili n u l i k sembali! —	3470. Konsäl ‚fünanes rela‘. ‚Lepaux‘: liman el ‚Directoire‘ Fransänik < idatikom me medits lunüpiik seimiki <i>lekredi nulik</i> , keli inemom as ‚théophilanthropie‘. Too relil oma no ägeton lasumi <i>pivipöl</i> bevü publüg. L ä ‚Talleyrand‘ äplonom lügiko tefü misek relila oka. ‚Talleyrand‘ ägesagom ome: „No süpados obi, das pö primät ora kolkömor fikulis. Ad fünön reli <i>nulik</i> seimik ga no binon pülot. — Ye kanoböv komandön ore dunamodi (seimik), medü kel ba <i>plöporöx</i> ad dagetön seki <i>pevipöl</i> .“ — ‚Lepaux‘ äsäkom spetäto: „E <i>kinik</i> dunamod at binonöv-li?“ — ‚Talleyrand‘ ägesagom: „At binonöv sököl: omogoloröd ed oduinoröd <i>milagis!</i> : osaunükoröd malädis valasotik, osemoforöd diabis, okoedoröd löädön edeadölanis; e täno oleadoröd krodön ä sepülön ori, ed ün del kilid bligiko olelifikoröd dönu! If udunor dinis valik at: <i>orivoröx</i> zeili orik“. — A t i konsäli filosopan reli-fünöl at no ispetom, e jenöfükam konsäla ebo ata no übaiädon ko <i>güt</i> omik ed <i>üjinonöx</i> pö om ba binön boso <i>fikulik</i> . Kludo ‚Lepaux‘ älugolom mo lügiko ä no äsagölo vödi nog votiki. — A t o s i a i konsäloyöd valikanes id ovilöles ad datikön relili <i>nulik</i> alseimik! —
--	---

El „Vpabled lezenodik“. 1895, nüm: 179, novul, p. 754—755.

Binos nitedik, das vödem sümik penotükon medü „Volapükagased pro Nedänapükans“, sevabo:

FÜNAN LEKREDA NULIK.

Ma 'Kucin'. Petradutöl fa ‚F. J. Krüger‘.

Semanaedo dü devodiplägüp sudelik in glüg obsik äillob predi jönik. Memob nog gudiko parabi sököl:

Skrädan äkömom lü ‚Napoléon‘ ed äkeblinom begapenädi jöniko pepenöli. In penäd at man änotükom, das ifünom lekredi nulik, e das lekred at binon plagikum, nutimikum e kovenikum ka lekreds jünüik. Äbegom däli e yufi ela ‚Napoléon‘ ad pakön lekredi okik.

Atan ädureidom begapenädi küpäliko, älülogom skrädani vestigölo, ed äsäkom ome: „Binol-li ol it fünün lekreda nulik at?“

„Si! o mayedal lampörük!“ skrädan ägesagom plütiko, ed äspetom netakediko sludi.

„Givob ole däli, e zuo igo ob it oyufob oli ad pakön reli olik. Ab bü val omutol fölon stipi bal. Lekred nulik binon din veütik, klu i stip obik binon veütik.

„Balido omutol kodön, das paselol tä sikuls kildeg. Pos atos ozesüdos, das neflens olik ocödons, odatomons, olebatons oli, das okronons oli me spinakron, ocödetons oli ad deadam, osepülons oli, osnilons sepüli olik, e das ol fino olelifikol se dead.

„If udunol atosi, obinob noe slopan balid rela olik, abi heroedan lekreda nulik ola.“

Skrädan äbiegom mükiko ed ämogolom.

Volapükagased pro Nedänapükans. Yel: 1948. Pad: 7.

IV. Sams votik se vödems dabinik.

Binol vemo skilik, al sekusadön e kölön dunotis oka; ye no vilol, läsevön sekusadis votanas. <u>Binosöx</u> gidikum, das iti kusadolövok, e das sekusadolös oka blodi! <i>‚Yoh. Bapt. Pinth‘ (tradutan). „Buks fol dö züp Kristusa“ fa ‚Tomad de Kempen‘. ‚Konstanz‘, 1898, p. 39, 40.</i>	Binol vemo skilik ad säkusadön e jönükön dunotis ola; ye no vilol dasevön säkusadis votanas. <u>Bo binosös</u> gidikum, das kusadolöv oli it, e das säkusadolös blodi (svisti) oka!
Kel binob püfin ä zenin, <u>venüdoböx-li</u> , pükön Sölale? <i>‚Pinth‘, 1898, p. 68.</i>	Ob, kel binob püf ä zen, <u>kanob-li mäpüdön</u> ad spikön Söle?
Ye kim binob, o Sölal! das <u>kinoböx</u> , nilön Ole? <i>‚Pinth‘, 1898, p. 140.</i>	Ye kin binob-li? o Söl! das <u>kanob künön</u> ad nilikön lü Ol?

V. Plä vobots ela Schleyer luveratabidir pämänioton in buks sököl:

A mood of “possibility”.

Äbinom-öx liegik = *He might be rich.*

(A Complete Course of Volapük by I. Henry Harrison. 2nd Ed., 1888. Page 77.)

THE POTENTIAL.

A form seldom used, but mentioned by Schleyer, has the ending **-öx**, and the meaning *might possibly*.

Pelomöx, he might possibly pay.

(Hand-Book of Volapük by Charles E. Sprague. New York ; London, 1888, p. 27.)

Il *congetturale* si usa allorchè si vuole indicare la probabilità, la possibilità che una cosa sia o avvenga, e vien caratterizzato dalla desinenza **öx**:

Löfomöx = *Egli ama probabilmente*

Söl Schleyer ovisitomöx Täli = *Il signor Schleyer visiterà (probabilmente, forse) l'Italia.*

(Volapük. Grammatica e Lessicologia / per V. Amoretti, 1888, p. 45)

Ä. Värbs ko finot: ðök.

Bidir seledik votik fa ‚Schleyer‘ pämoböl äbinon „neodabidir“ (ko poyümot: ðök); baiädonöv ko gebäd värba sekidik: nedön < nutimo. Ekö! bepenam brefik e sams anik:

-ö k : brauchen, nötig haben

(Schleyer J. M. Großes Wörterbuch der Universalsprache volapük. Vierte, sehr vermehrte Auflage. 1888.)

<p>3443. Noteds.</p> <p>511) Atos, kelosi datuvel vpa. e g e t o m de mens, aso läsevoti plo <i>datikot</i> oka, leno stados in dinäd verätik al <i>nesagikis</i> oka töbis, kudis, töpis, vitimis tefü tim, taked e mon, al kofis e täiköfis alika bida. Klu leno <i>glötönöki</i> (bráuqt män in zu benáiden). Ibo <i>nekstökomsöv</i> ke om, if nolomsöv valikosis, kelosis Schl. J. M. ya <i>eliedom</i>. —</p> <p><i>El „Vpabled lezenodik“. 1895, nüm: 178, tobul, p. 750</i></p>	<p>3443. Penets.</p> <p>511) Utos, kelosi datuvan Vpa <i>egetom</i> de mens as jonül danöfa pro <i>datikot</i> oka, leno stadon in tef verätik ad <i>nesagoviks</i> oka töbids, kuds, letöbids, viktimots tefü tim, taked e mon, ad kofs e mifätots bida alik. Klu leno <i>nedoy glötön</i> kol om („braucht man ihn zu beneiden“). Ibä <i>nonikans</i> tökonsöv lifi okas tä omik, if nolonsöv dinis valik, kelis ‚Schl. J. M.‘ ya esufom. —</p>
<p>2335. Säk kademe (14.)</p> <p>NB. Mob söla senätana Peitz in Büren: „Aikel kademefa <i>läsevom</i> (tefü <i>säkslen</i> kademi) cedi <i>datuvala</i>: no <i>potomök</i> cedi oka söle datuvale (dat ät no mutom lilädön tu mödikosis). — Ab aikel no läsevom cedi <i>datuvala</i>: ot sötom <i>penöncedi</i> oka <i>datuvale</i> blefo, klülo, fūmo e sa <i>bekodam</i> blefik!“</p> <p><i>El „Vpabled lezenodik“. 1891, nüm: 130, tobul, p. 557.</i></p>	<p>2335. Säk kadäme (14.)</p> <p>Noet. Mob söla senätana: ‚Peitz‘ se ‚Büren‘: „Alutan <i>kadämanas</i>, kel <i>dasevon</i> (tefü <i>säks</i> kadäme) cedi <i>datuvala</i>: no nedon potön cedi oka söle: <i>datuval</i> (dat otan no mutom reidön tu mödikosi). Ab alutan, kel no <i>dasevon</i> cedi <i>datuvala</i>: utan sötön <i>penöncedi</i> oka <i>datuvale</i> brefo, kleiliko, fūmiko e sa <i>blöfäd</i> brefik!“</p>